
Anna Shaurenko**ACTIVITY OF THE REGIONAL CENTRES OF CULTURE AND THEIR INFLUENCE ON THE RURAL COMMUNITY**

The activity of the regional centres of culture and their influence on the rural community, was analysed in this article. The major areas of activity of the government institution and the peculiarities of the cooperation with community centres were taken to consideration. There was made a conclusion regarding the importance of the regional centres of culture to investigate the everyday life of Ukrainian people, especially rural community.

Key words: regional centre of culture, everyday life, culture, leisure activity, village, community centre, amateur groups, folk art.

УДК 378.091.12:069**Оксана Сурмач****ВИХОВАННЯ ТА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ МУЗЕЮ**

Розкрито значення культурно-освітньої діяльності музеїв України. Висвітлено питання формування національної свідомості, забезпечення духовної культури студентської молоді з допомогою експозиційних матеріалів. Визначено роль музеїв у здійсненні основних напрямків виховання студентів.

Ключові слова: музеї України, вищі навчальні заклади, студентська молодь, напрямки і форми культурно-освітньої діяльності музеїв, музей, край.

Розбудова Української держави, відродження української нації потребують формування та впровадження сучасної освіти і виховання студентської молоді, які мають стати складовою частиною національного виховання громадянина України. Особливої ваги у реалізації цього завдання набуває система організації навчально-виховного процесу у закладах освіти, яка, на думку П. Щербаня, «...є тією силою, яка робить громадян спроможними компетентно й відповідально брати участь у житті суспільства» [26, с. 12]. Весь комплекс роботи з цілісного формування особистості студентської молоді зосереджений в єдиному плані виховної роботи ВНЗ, який складається на навчальний рік і відображає значну частину тематичних заходів, що проводяться у вузі [22].

Значна роль у системі навчально-виховного процесу із студентською молоддю відводиться музейним закладам України. Музей є тим середовищем, яке допомагає залучити студентську молодь до національних цінностей, духовного досвіду поколінь у той час, коли процес реформування освіти поставлено в безпосередню залежність від рівня розвитку культури, про що йдеться в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. [14].

Справжність, достовірність, безпосередність контактів з предметами національної культурної спадщини, примат візуального способу подання інформації над вербальним – ось головні риси, що відрізняють музей від інших виховних інститутів, які формують і розвивають творчу особистість у креативному освітньому соціумі.

Для підвищення ефективності використання музеїв в культурно-освітній роботі зі студентською молоддю доцільно і далі розробляти, проводити пошук та вдосконалювати виховну роботу з допомогою музейних засобів. Цьому має сприяти підготовка музеєзнавчої навчально-методичної літератури. Заслугує на увагу розроблена І. Медведєвою програма «Музей для студентської молоді» [24, с. 130–131].

Музей як підсистема культури володіє як загальними характерними для неї властивостями, так і особливими. Завдання музею полягає не в тому, щоб дати фундаментальні знання студентській молоді, а у формуванні (вдосконаленні, закріпленні) її ставлення до світу, його минулого. Специфіка освіти в музеї полягає у безпосередньому контакті з культурою, яку відображають конкретні музейні експонати [27]. Ідеї філософії культури, філософії сучасної освіти, а саме: культурний розвиток особистості, діалог культур, збереження і відтворення багатства культурно-історичних, морально-духовних цінностей, підготовка майбутнього спеціаліста ВНЗ до оволодіння методами пізнання і практики їх реалізації, відображають сьогодні основний зміст культурно-освітньої діяльності музеїв.

Термін «культурно-освітня діяльність» отримав розповсюдження у вітчизняній музейній справі на початку 1990-х рр. Його активне використання викликане появою нових підходів у роботі з музейними відвідувачами, до цього переважали визначення – «культурно-просвітницька робота», «масова політико-просвітницька робота» та «науково-просвітницька робота» [8]. Культурно-освітня діяльність, як один із провідних напрямків музейної роботи в якому реалізується виховна функція

музею, здійснюється у безпосередньому контакті з музейною аудиторією. Міцне наукове підґрунтя культурно-освітньої діяльності музеїв складають культурно-розвитковий і виховний характер навчання. Не випадково, про що свідчить статистика, у музеях Голландії, Данії, Англії, Німеччини, Польщі найбільш потенційні групи відвідувачів – це учнівська молодь і студенти (понад 70 %), які приходять до музею зі своїми педагогами [4]. Культурно-освітній потенціал музею полягає в унікальній можливості одночасного впливу на інтелектуальну і емоційну сфери особистості. Інформація, отримана студентами в музеї, активізує їх емоційну сферу, розвиває інтелект і є умовою для особистісного росту. Теоретичні знання, набуті в музеї, орієнтовані на формування і розвиток практичного досвіду у процесі пізнання світу. Отже, організація ефективної культурно-освітньої діяльності в музеї сприяє соціальному вихованню студентської молоді, формуванню у неї системи соціально-ціннісних орієнтацій, підвищенню загального рівня культури, розвитку творчої особистості тощо.

Значення культурно-освітньої функції музеїв були окреслені ще в працях стародавніх філософів. Досить згадати «Закони Платона», у яких йдеться про давньоєгипетське мистецтво як засіб освіти і культурного виховання молоді. Показово й те, що відомий Александрійський мусейон був як науковим, так і вищим освітнім закладом [19]. Аналіз наукових публікацій провідних спеціалістів у галузі музеєзнавства дає підстави скласти достатньо повну уяву про сучасне культурно-освітнє призначення музею [28–29]. Процеси державотворення, які розпочалися в Україні після проголошення незалежності, спричинили зміни в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства. Утвердження демократичних цінностей як пріоритетних призвело і до перегляду ролі та функцій музеїв в їх культурницько-освітній діяльності. До проголошення незалежності української державності їх робота ґрунтувалася не на національній основі, а згідно існуючої політизованої моделі музею, який розглядав їх діяльність як засіб наочної ілюстрації політичної доктрини. Тому з особливою гостротою постала проблема відповідальності музеїв за те, які ідеї вони нестимуть у середовище студентської молоді [21].

У Законі України про музеї та музейну справу зазначається, що «музеї призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини» [6, с. 191]. Сьогодні музей у системі сучасної культури – не просто місце збереження матеріальних та духовних пам'яток історії, а унікальний багатофункціональний комплекс, що характеризується освітньо-виховною спрямованістю та має за мету творчий розвиток особистості. Функції освіти і виховання в музеї ґрунтуються на інформаційних та експресивних властивостях музейного предмету. Вони зумовлені пізнавальними, культурними запитами відвідувачів і здійснюються у різних формах експозиційної та освітньо-виховної діяльності музею. Освітня функція музею, який виник із потреби людини наділяти ціннісним змістом певні предмети й явища, полягає у формуванні ціннісного ставлення до культурно-історичної спадщини. Вона здійснюється в специфічній формі – діалозі музею з відвідувачем, який має право вибору й інтерпретації побаченого й почутого. Тому в новій освітній концепції значна роль приділяється апеляції до внутрішнього світу людини, її чуттєво-емоційної сфери та творчої уяви.

Освітня діяльність стала одним із визначних чинників виникнення, розвитку й удосконалення соціокультурної орієнтації музею, що підтверджується вивченням, узагальненням й систематизацією вітчизняного й зарубіжного досвіду [12, с. 13]. Виховна функція скерована на соціальне виховання студентської молоді: гармонізацію з соціумом, формування толерантного ставлення до представників різних соціальних, етнічних, конфесійних, політичних, професійних, вікових, культурних груп і об'єднань; формування у неї системи соціальних норм поведінки і культурних цінностей (національно-патріотичних, громадянських, морально-етичних, корпоративних тощо), художньо-естетичних смаків [10].

В умовах утвердження державності діяльність музеїв набула якісно нового змісту. Сьогодні їх культурно-освітницька функція реалізуються в освітніх програмах, культурно-мистецьких акціях, тісній співпраці з навчальними закладами. Враховуючи всезростаючі потреби студентської молоді у пізнанні правдивої історії нашої Батьківщини, суті і причин ще зовсім недавнього замовчування або викривлення багатьох фактів, подій, життя та діяльності історичних осіб наукові працівники музеїв ретельно дослідили теми, які раніше не висвітлювалися. Це дало змогу підготувати нові лекції, екскурсії, цикли занять, бесід, вечорів, музейних уроків, пересувних музейних виставок, які значно розширили систему заходів для студентської молоді [17]. Тематична скерованість експозицій та форми культурно-освітньої роботи музеїв почали відігравати все більшу роль, як дієвий засіб виховання студентської молоді. Вони скеровані на: формування у студентській молоді національної свідомості і патріотизму; набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу; переорієнтацію на розвиток здібностей студентів їх професійне становлення, істотне підвищення загальної культури особи, формування громадянської позиції;

становлення гармонійно розвиненої особи, що поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту, художньо-естетичну, правову, екологічну культуру. Таким чином, сутність культурно-освітньої діяльності музеїв полягає у формуванні студентської молоді через музейні засоби системи національно-патріотичних, історико-культурних, духовних, громадянських, загальнолюдських цінностей, розвитку у студентів духовної культури особистості, збагаченні їх інтелектуального потенціалу.

Слід зазначити, що культурно-освітня діяльність в музеї будується на передачі культурних норм і цінностей соціального досвіду, акумульованого у пам'ятках матеріальної і духовної культури. Ті чи інші форми культурно-освітньої діяльності музею залежать від профілю музею, який відображає його специфічні особливості, його сутність і унікальність. В Україні функціонують 445 музеїв різних профілів і форм власності та 3887 музеїв при навчальних закладах [3, с. 528]. Їх експонати зберігають безцінну історико-культурну спадщину українського народу, яка має колосальний потенціал для виховної діяльності. Жоден підручник, посібник чи навіть електронний носій не дасть студентам того багатого матеріалу, про який зможуть розповісти музейні експонати. Музейні пам'ятки історії та культури допомагають більш яскраво розкрити перед студентами історичну спадщину, зрозуміти процес розвитку суспільства і його культури від найдавніших часів – до сьогодення.

Культурно-освітня діяльність в музеї будується на передачі культурних норм і цінностей соціального досвіду, акумульованого у пам'ятках матеріальної і духовної культури. Для всіх музеїв, незалежно від їх профілю, основним напрямком культурно-освітньої діяльності є формування основ національно зорієнтованої особистості [20]. Ця робота проводиться у контексті з «Концепцією національного виховання студентської молоді», де визначено, що одним із головних завдань вищої школи є національна спрямованість освіти, основою якої має бути національна психологія, культура та історія, а також загальнолюдські духовні надбання [7]. Тому вся діяльність музеїв спрямована на дбайливе ставлення студентів до рідної мови, культури, традицій; відповідальність за природу рідної країни; потребу зробити свій внесок у долю батьківщини; прагнення праці на благо рідної країни, її народу. Ці напрямки національного виховання реалізуються в музеях через організацію тематичних виставок та проведення заходів, присвячених: Дням українського козацтва, Соборності і Незалежності України, пам'яті героїв Крут, трагедії Голодомору в Україні 1932–1933 рр. (під час тижня вшанування пам'яті жертв Голодомору, заходу-реквієму «Свічка пам'яті») та ін.

Слід зазначити, що значна частина музеїв України відносяться до найбільш розповсюдженого їх типу – науково-освітницькі музеї. Культурно-освітня діяльність цих музеїв безпосередньо реалізується відповідно до сформованої ними концепції музейної комунікації. Вони займаються і дослідницькою роботою, але вона орієнтована, насамперед, на масового відвідувача. Фонди музеїв широко використовуються в освітньо-виховній роботі серед студентської молоді. У їх діяльності значна увага приділяється створенню експозицій, виставок і різних культурно-виховних заходів. Помітну роль серед цих музеїв відіграють установи загально-історичного профілю, які формують у студентів історичне знання. Воно, на думку Х. Ортеги-і-Гассета, є одним із найважливіших гуманітарних знань. Учений наголошував, що історичне знання є необхідним для запобігання наївних помилок минулого. «Нам потрібний буде весь досвід історії, – писав він, – щоб не канути в минуле, а вибратися з нього». Історичній освіченості людині учений надавав велике значення, а історичну неосвіченість називав «відкатом до варварства» [16, с. 309, 333]. Вивчення і показ минулого на рівнях історичного суб'єкту, міського соціуму, історії країни, всесвітньої історії в історичних музеях становиться важливою умовою для розуміння студентами багатофакторності історичного процесу і розвитку культури.

Особливо важливим у цьому контексті є знання рідного краю, його славного минулого, трагічних та героїчних сторінок, надбань культури та високого мистецтва. Саме краєзнавчі музеї дають змогу глибше вивчити історію певного краю (області, району, міста, села). Специфіка цих музеїв полягає в тому, що вони поєднують риси музеїв історичного і природничо-наукового профілів, іноді мають художні, етнографічні, літературні та меморіальні відділи, тому їх відносять до групи музеїв комплексного профілю [11, с. 9]. У нових умовах краєзнавчі музеї для студентської молоді виступають як своєрідні літописці історії свого краю. Експозиції цих музеїв за допомогою «мови речей» (музейних предметів) створюють своєрідні моделі певних процесів і періодів історії та культури, є «своєрідними народними кафедрами пропаганди і популяризації рідного краю».

Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, а за необхідності – віддати життя за її свободу і незалежність, людина не може бути громадянином. На жаль, як свідчать дані соціологічних досліджень, проведених Українським центром економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова, рівень патріотизму українських громадян є недостатньо високим. На запитання «Чи вважаєте Ви себе патріотом України?» 44,2 % респондентів відповіли «так», 35,6 % «скоріше так», 9,7 % «скоріше ні», 4,3 % «ні», 6,2 % «важко відповісти» [25].

Відсутність належного патріотичного виховання студентської молоді може спричинити серйозну духовно-моральну деформацію суспільства. Таким чином, сформувати у студентів почуття патріотизму як найважливішої духовно-моральної й громадянської цінності – нагальне завдання виховної роботи ВНЗ України [13]. Патріотичне виховання студентської молоді в музеях здійснюється з урахуванням специфіки навчальних дисциплін вузів. Організуючи цю виховну роботу, музеї враховують також те, що в Україні історично склався широкий спектр регіонально-політичних та регіонально-культурних відмінностей, існує неоднозначне ставлення населення до багатьох подій минулого та сучасності. Але патріотизм і громадянськість повинні об'єднувати українців, зберегти те, що упродовж століть було нашою метою, – незалежну державу. У формуванні патріотизму студентської молоді Львівщини важливу роль відіграють екскурсії до меморіальних музеїв О. Степанів, О. Бесараб, Є. Коновальця, С. Бандери, Р. Шухевича. Виховання студентів ВНЗ на кращих прикладах життя борців за становлення української державності є одним з найбільш важливих шляхів формування патріотизму студентської молоді.

Кожен народ, який прагне усвідомити своє місце у загальноісторичному процесі, мусить досконало знати свою культуру, звичаї, традиційний і сучасний спосіб життя. Тому особливу роль в культурно-освітній роботі серед студентської молоді відіграють етнографічні музеї, які характеризують національну своєрідність, розвиток культури і побуту українського народу, взаємозв'язок національних культур. Упродовж останніх років спостерігається тенденція до зростання ролі етнографічних музеїв у системі сучасних засобів поширення етнокультурної інформації та популяризації культурної спадщини [1]. Музейні етнографічні колекції набувають статусу історико-культурних документів і залишаються одним із найголовніших джерел ретроспективних етнологічних студій для студентської молоді.

Значну увагу художньо-естетичному вихованню студентської молоді приділяють музеї образотворчого мистецтва (художні музеї, Національний музей у Львові, Львівська галерея мистецтв, картинні галереї обласних краєзнавчих музеїв). Експозиції цих музеїв побудовані таким чином, щоб висвітлювати еволюцію розвитку того чи іншого виду мистецтва в історичній та осередковій (за мистецькими школами) послідовності [5]. Культурно-освітницька діяльність музеїв образотворчого мистецтва спрямована на розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності; формування у майбутніх спеціалістів естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури; вироблення умінь примножувати культурно-мистецьке надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті. З цією метою в музеях традиційно проводяться тематичні екскурсії, а також творчі зустрічі з відомими представниками образотворчого мистецтва.

Кожне явище, яким б яскравим і неповторним воно не було, по-справжньому пізнається тільки в загальному контексті літературного і культурного розвитку на тлі епохи. Тому велике значення для студентської молоді має культурно-освітня діяльність літературних музеїв й меморіальних музеїв видатних культурних діячів, письменників і поетів. Зокрема, в літературних музеях Івано-Франківська, Тернопілля і Львова, зберігаються цілісні комплекси музейних предметів, котрі розповідають про життєвий шлях і діяльність видатних галичан: М. Шашкевича, В. Стефаника, Л. Мартовича, І. Франка, М. Павлика, Ю. Федьковича, І. Филипчика, У. Самчука та ін. [30].

Слід зазначити, що діалог між літературним музеєм і відвідувачем заснований на взаємодії різних концепцій розвитку культури. Таким чином, музей служить точкою перетину культурних потоків, і забезпечує, з одного боку, стабільність (збереження традиційних норм і цінностей) а, з іншого боку, динаміку розвитку сучасної культури, пов'язану з впливом глобальної соціальної культури. Меморіальні музеї володіють низкою специфічних особливостей, які безпосередньо впливають на зміст їх культурно-освітньої діяльності. Музеефікація літературної спадщини у цих музеях подається як специфічний культурний і освітній процес, покликаний відобразити наступність у творчості того чи іншого письменника чи поета, його слідування певним напрямкам і стилям. Це відкриває студентам можливість зрозуміти особливості розвитку літературного процесу у просторово-часових змінах, умовно відчувати себе частиною цього культурного процесу.

Підвищенню інтересів студентської молоді до історії освіти і педагогічної думки в значній мірі сприяють музеї освіти [23]. Маючи цінні пам'ятки освіти, вони відіграють важливу роль у висвітленні особливостей формування і розповсюдження знань про історію освіти, досвіду розвитку освіти різних часів, виховують шанобливе ставлення студентів до надбань культури в рідному краю і всього українського народу. Ці музеї стимулюють дослідницьку діяльність студентів у напрямку їх педагогічної професійної підготовки, прилучають студентів до охорони та популяризації скарбів вітчизняної культури, зрештою, сприяють їх національному вихованню і зростанню музейної культури.

Єдина установа культури в Україні, в якій за допомогою зібраних унікальних матеріалів розкривається історія становлення та розвитку світових і національних релігій, життя та діяльність церковних організацій – Львівський музей історії релігії [9]. У рамках цього напрямку для

студентської молоді подається розкриття духовних джерел українського народу (історія релігії, різноманіття вірувань в Україні, роль релігійних конфесій у державотворчих процесах нашого народу). Це сприяє розумінню студентами взаємовідносин людини та суспільства, людини і держави, людини та Церкви; ролі і місця відбудованих, відроджених соборів і монастирів, новозбудованих церков, каплиць у відродженні вікових моральних цінностей українців.

Важливим напрямком освітньо-виховної роботи серед студентської молоді є екологічне виховання, скероване на утвердження у свідомості студентів знань про природу як єдину основу життя на Землі, переконань про необхідність гуманного ставлення до неї, особисту відповідальність за майбутнє, формування вміння здійснювати діяльність, дбайливо оберігаючи довкілля. Значну допомогу в проведенні екологічного виховання студентської молоді надають природничі музеї, природничі експозиції краєзнавчих музеїв, які сприяють: формуванню у студентів основ глобального мислення та екологічної культури; оволодінню знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування; вихованню у молодого покоління почуття відповідальності за природу як національне багатство; вихованню готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності.

Важливим соціальним інститутом, який своїм головним призначенням ставить за мету навчати і виховувати студентську молодь є музеї ВНЗ України [15]. Ці музеї сприяють тому, щоб різні форми їх музейного типу (музеї і виставки) по-своєму змогли б активувати навчальний і виховний процес, залучити студентів до історії улюблених спеціальностей, пізнання спадкоємності професійної майстерності від своїх попередників – відомих учених, випускників факультетів. Освітньо-виховна функція музеїв ВНЗ на сучасному етапі визначає їх домінуючу роль, оскільки вони є дійсним інструментом у процесі соціального виховання студентської молоді. Форми й методи роботи вузівських музеїв зі студентською молоддю за всіма напрямками діяльності мають чітко визначений соціально-виховний ефект [13, с. 34]. Музеї ВНЗ, особливо в останній час після перебудови експозицій, можуть проявити себе творчо і стати своєрідним експериментальним майданчиком у процесі отримання професійних знань і становлення гармонійно вихованого спеціаліста.

Таким чином, культурно-освітня діяльність музеїв сьогодні стає однією із пріоритетних напрямів музейної роботи серед студентської молоді. Музеї стають центрами неформальної освіти. Створюються нові організаційні структури – музейні культурні центри з урахуванням музеїв, зорієнтованих на взаємодію з органами освіти, соціальної захисту, установами культури, науки, мистецтва [2]. Вони мають багато модифікацій, визначених специфікою територій, особливостями музеїв і музейної мережі, культурним потенціалом регіону, а головна їх мета – допомогти студенту стати людиною освіченою і культурною. Подальші напрямки дослідження потребують вивчення всього комплексу комунікативних практик, що динамічно інтегрують до освітньо-виховного процесу у ВНЗ; систематизації уявлень про роль музеїв в комунікаційному процесі та особливості його використання у сфері освіти і виховання; вивчення змін в умовах здійснення взаємодії музею у просторі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Булгакова Л. Етнографічні музеї Центральної та Східної Європи: проблеми та перспективи розвитку / Л. Булгакова, І. Горбань // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 4. – С.36–38.
2. Вол Б. Історичне краєзнавство в музеях західних областей України: стан і тенденції / Б. Вол // Краєзнавець Прикарпаття. – 2004. – № 3. – С. 60–61.
3. Гайда Л. А. Другий Всеукраїнський музейний фестиваль та актуальні аспекти музейної педагогіки / Л. А. Гайда // Роль музеїв у культурному просторі України й світу: стан, проблеми, перспективи розвитку музейної галузі. Зб. матер. загальноукраїнської наук. конф. з проблем музеєзнавства, присвяченої 160-річчю заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. – Вип. 11. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2009. – С. 528–533.
4. Досвід музейної педагогіки за кордоном // Український музей. – 2007. – № 2. – С. 53–55.
5. Дугаєва Т. І. Музейні науково-освітні програми. З досвіду Чернівецького художнього музею [Електронний ресурс] / Т. І. Дугаєва. – Режим доступу: http://tdugaeva.webs.com/Conferenses/mus_p.
6. Закон України «Про музеї та музейну справу» // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 25. – С. 191–192.
7. Концепція національного виховання студентської молоді: рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 25.06.2009 р. // Освіта і управління. – 2009. – Т. 12. – № 2. – С. 80–82.
8. Культурно-образовательная деятельность музеев. – М.: Брандес, 1997. – 120 с.
9. Львівський музей історії релігії // Музеї України. – 2005. – № 2. – С. 18–19.
10. Макеева И. А. Музей в системе социального воспитания / И. А. Макеева // Молодой ученый. – 2011. – № 1. – С. 211–214.
11. Маньковська Р. Краєзнавчі музеї в дослідженні регіональної історії України / Р. Маньковська // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. – К., Донецьк, 2001. – Вип. ХУІІ. – С. 8–12.
12. Медведева І. Історичний аспект формування освітньої діяльності музею / І. Медведева // Гуманізація

навчально-виховного процесу: зб. наук. пр. – Слов'янськ: вид. центр СДПУ, 2005. – Вип. XXIV. – С. 3–19. 13. Медведєва І. Соціально-функціональний аспект діяльності музеїв вищих навчальних закладів у процесі виховання студентської молоді / І. Медведєва // Гуманізація навчально-виховного процесу. Вип. LII. – Ч. 2. – Слов'янськ, 2010. – С. 28–35. 14. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 24 с. 15. Невичерпне джерело духовності: (нарис про діяльність музеїв історії вищих навчальних закладів м. Харкова) / Харк. гуманіт. ун-т «Народна українська академія»; ред. В. І. Астахова. – Х.: Вид-во НУА, 2003. – 138 с. 16. Ортега-и-Гассет Х. Естетика. Філософія культури / Х. Ортега-и-Гассет. – М.: «Искусство», 1991. – 592 с. 17. Пантелейчук І. В. Музейна політика України в контексті трансформаційних процесів / І. В. Пантелейчук // Культура і мистецтво у сучасному світі. Наук. зап. КНУКіМ, 2005. – Вип. 6. – С. 103–108. 18. Про заходи щодо дальшого вдосконалення системи патріотичного виховання молоді: розпорядження Президента України від 29 червня 2001 року № 173 // Урядовий кур'єр. – 5 липня 2001. 19. Рашидова С. С. Античні філософи про виховання громадянських чеснот та патріотизму / С. С. Рашидова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Зб. наук. пр. / [Гол. ред. Г. П. Шевченко]. – Вип. 1(7). – Луганськ: вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2005. – С. 112–118. 20. Сілежан Й. Ю. Основи національного виховання (історичний, філософсько-релігійнознавчий аспекти): навч. посіб. / Й. Ю. Сілежан. – Чернівці: Рута, 2004. – 320 с. 21. Снагощенко В. В. Основні етапи розвитку освітньо-виховних функцій музею / В. В. Снагощенко // Теоретичні питання культури, освіти та виховання зб. наук. пр. Вип. 31. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. – С. 281–284. 22. Соловей М. І. Виховна робота у вищому навчальному закладі / М. І. Соловей, В. С. Демчук. – К.: Ленвіт, 2003. – 257 с. 23. Тригубенко В. В. Храм історії, храм освіти / В. В. Тригубенко та ін. // Освіта. – 9 липня 2003. 24. Український музей при навчальному закладі: історія і сучасність / За ред. Л. А. Гайди. – Кіровоград: вид. КОШПО ім. Василя Сухомлинського, 2008. – 148 с. 25. Чи вважаєте Ви себе патріотом України? [Електронний ресурс] // Центр Разумкова. – Режим доступу: http://www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=399. 26. Щербань П. Національне спрямування навчально-виховного процесу закладів освіти / П. Щербань // Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 10–12. 27. Шляхтина Л. М. Образование в контексте социальных функций музея / Л. М. Шляхтина, Е. Н. Мастеница // Труды Российского научно-практического центра по проблемам музейной педагогики. – СПб., 2000. – Вып. VI. – С. 45–51. 28. Шляхтина Л. М. Основы музейного дела: теория и практика / Л. М. Шляхтина. – М., 2005. – 183 с. 29. Юрєнева Т. Ю. Музєєведєнє: учєб. для высшей школы / Т. Ю. Юрєнева. – М.: Академический Проект, 2003. – 560 с. 30. Ярмолук О. Літературний музей у Львові / О. Ярмолук // Наукові записки Львівського історичного музею. – 1994. – Вип. II–III. – С. 281–288.

Оксана Сурмач

ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ В КОНТЕКСТЕ СОЦИАЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ МУЗЕЯ

Раскрыто значение культурно-образовательной деятельности музеев Украины. Освещены вопросы формирования национальной сознательности, обеспечения духовной культуры студенческой молодежи с помощью экспозиционных материалов. Определена роль музеев в осуществлении основных направлений воспитания студентов.

Ключевые слова: музеи Украины, высшие учебные заведения, студенческая молодежь, направления и формы культурно-образовательной деятельности музеев.

Oksana Syrmach

TRAINING AND EDUCATION IN THE SOCIAL FUNCTIONS MUSEUM

The value of cultural and educational activity of museums in Ukraine is exposed. The problem of national consciousness formation, spiritual cultivation of students youth through museum specimen is revealed. The role of museums in realization of basic trends of students national education is determined.

Key words: museums of Ukraine, higher educational establishments, students youth, trends and forms of cultural and educational activity of museums.